

Recenzja
osiągnięcia naukowego oraz aktywności naukowo-badawczej
w związku z wnioskiem doktor Agnieszki Kuszewskiej
o uzyskanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych
w dyscyplinie nauk o polityce

Dr Agnieszka Kuszewska jest obecnie (od 2007 roku) zatrudniona w Uniwersytecie Humanistycznospołecznym (Uniwersytet SWPS) na stanowisku adiunkta w Katedrze Polityki Międzynarodowej oraz na stanowisku kierownika kierunku International Business Relations. W latach 2007-2011 wykładała w Instytucie Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji UW, a w latach 2002-2005 była zatrudniona na stanowisku asystenta naukowo-dydaktycznego w Wyższej Szkole Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi w Katedrze Stosunków Międzynarodowych. W 2009 roku obroniła rozprawę doktorską *Konflikt indyjsko-pakistański o Kaszmir w latach 1947-2006 jako zagrożenie dla bezpieczeństwa regionalnego i globalnego. Od eskalacji do rozmów pokojowych*, w tym też roku 24 lutego Rada Naukowa Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Śląskiego przyjęła uchwałę o nadaniu Jej stopnia naukowego doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce.

W autoreferacie brak jest informacji o wykształceniu, skończonych studiach, przed uzyskaniem stopnia naukowego doktora.

Ocena dorobku naukowego dr Agnieszki Kuszewskiej

Dorobek naukowy dr Agnieszki Kuszewskiej zgromadzony po uzyskaniu stopnia doktora obejmuje, zgodnie z przygotowanym wykazem, 22 publikacje (nie uwzględniam

prac złożonych do druku, które wymienia Habilitantka w swoim dorobku, również jedna wskazana publikacja była sprzed doktoratu (2006 r.)), oraz 29 ekspertyz autorskich opublikowanych w latach 2011-2015 przez: Centrum Studiów Polska-Azja, Europejski Instytut Bezpieczeństwa i portal Sztab.org. Niemniej jednak tych ostatnich nie można zaliczać do dorobku *stricto* naukowego, bardziej do publikacji o charakterze popularyzatorskim.

Dorobek naukowy jest zróżnicowany i obejmuje autorstwo 3 monografii, 6 artykułów w czasopismach naukowych oraz autorstwo 13 artykułów w pracach zbiorowych. Biorąc pod uwagę informacje przedstawione w autoreferacie, dotyczące dorobku Habilitantki można stwierdzić, że Jej badania mają charakter politologiczny. W sensie statystycznym dorobek ten, abstrahując od jego merytorycznej oceny, można uznać za wystraszający do wszczęcia procedury habilitacyjnej.

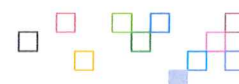
Zgodnie z art. 16.1 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2014, poz. 1852), o stopień doktora habilitowanego może ubiegać się osoba posiadająca osiągnięcia naukowe uzyskane po otrzymaniu stopnia doktora, stanowiące znaczny wkład autora w rozwój określonej dyscypliny naukowej, jaką w przypadku dr A. Kuszewskiej są nauki o polityce. Odrębnie zostanie ocenione, określone w art. 16.2 wymienionej Ustawy, osiągnięcie naukowe jakim jest monografia *Zrozumieć Pakistan. Radykalizacja, terroryzm i inne wyzwania*, Wydawnictwo PWN, Warszawa 2015, s. 343. Zastosowane zostaną także kryteria oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego określone w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 roku, Dz. U. nr 196, poz. 1165.

Aby dokonać recenzji osiągnięć dr Agnieszki Kuszewskiej, których dotyczy art. 16.1 wymienionej Ustawy, należy udzielić odpowiedzi co pod względem przedmiotu, podstaw teoretycznych i zastosowanych metod badawczych wyróżnia badania Habilitantki, co

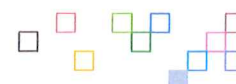
wnoszą do nauk o polityce, gdzie prezentowane są wyniki. Należy podkreślić, że ocena tego dorobku nie będzie w pełni obiektywna, bowiem w otrzymanej przez Recenzentkę dokumentacji znalazło się 6 z 22 publikacji, poza osiągnięciem naukowym, określonym w art.16.2., jakim jest monografia: *Zrozumieć Pakistan. Radykalizacja, terroryzm i inne wyzwania*, Wydawnictwo PWN, Warszawa 2015, które jak wcześniej wspomniałam zostanie ocenione odrębnie. W nadesłanej dokumentacji znalazły się zatem, poza wymienioną powyżej, 2 monografie: *Indyjsko-pakistański konflikt o Kaszmir*, Warszawa 2010 oraz *Indie i Pakistan w stosunkach międzynarodowych. Konflikty, strategie, bezpieczeństwo*, Warszawa 2013, jak również 4 opublikowane artykuły: 1 w czasopiśmie *Sprawy Międzynarodowe* 2009 i 3 w pracach zbiorowych.

Zatem **co jest przedmiotem badań Habilitantki?** Jak sama deklaruje w autoreferacie (s. 15) jej badania można podzielić na dwa uzupełniające się obszary badawcze. Jednym są **stosunki Indie-Pakistan**, ze szczególnym zwróceniem uwagi na problem Kaszmiru. Drugim obszarem jest **region Azji Południowej**. Zgodnie z załączonym do dokumentacji wykazem publikacji można stwierdzić, że deklaracja ta pokrywa się z praktyką, chociaż dominują badania wokół stosunków Indie-Pakistan, nawet deklaracja szerszego ujęcia tych stosunków w kontekście analizy regionalnej, w dużej mierze ogranicza się do tych dwóch podmiotów, czasami z uwzględnieniem roli innych państw, zaangażowanych w tym regionie, szczególnie Chin i USA. Jednocześnie pojawiają się opracowania, które zupełnie odbiegają od głównych obszarów zainteresowań dr A. Kuszewskiej (*Polityka Niemiec wobec Francji w kontekście bieżącego kryzysu gospodarczego*, *Studia Politica Germanica* 2013, No. I(2), *Central Europe, the European Union and Emerging Asia*, w: K. Srinivashan, F. Erixon, *Europe in Emerging Asia*, London 2015, *Polityka gospodarcza Niemiec wobec wybranych krajów naddunajskich*, D. Popławski (red.), *Państwa naddunajskie a Unia Europejska*, Warszawa 2010), co oczywiście nie jest zarzutem. Wskazuje zaś na podjęcie próby poszerzenia obszarów

badawczych. W artykułach złączonych do dokumentacji widać podjętą przez Habilitantkę próbę odwołania się do teorii stosunków międzynarodowych np. przy analizie polityki bezpieczeństwa Pakistanu czy w analizie stosunków indyjsko-chińskich w obszarze rywalizacji energetycznej. Nie do końca jednak jasne jest stwierdzenie na s. 365 (*Paradygmat realistyczny w polityce bezpieczeństwa Pakistanu*) „*Kreowanie polityki państwa w oparciu o podejście realistyczne nie jest konstruktywnym środkiem sprzyjającym budowie trwałego pokoju*”. Jak należy to rozumieć, czy według Autorki polityka państwa jest tworzona w oparciu o określony paradygmat? Rozumiem również, że teoria realizmu została odrzucona przez Habilitantkę i dlatego nie wspomina o niej w swojej monografii *Zrozumieć Pakistan...* Wiele miejsca w swoich badaniach dr A. Kuszewska poświęca Kaszmirowi. Problem ten kompleksowo analizuje w książce *Indyjsko-pakistański spór o Kaszmir*, Warszawa 2010. Biorąc pod uwagę jej inne publikacje, niewątpliwie można ją uznać za eksperta w tym obszarze. Zajmuje się również analizą zmian zachodzących w środowisku międzynarodowym oraz zmian na poziomie państwa oraz tego jak zmiany na poziomie państwa wpływają na środowisko międzynarodowe i *vice versa*. Widać to w badaniach polityki USA i Chin wobec regionu Azji Południowej, a szczególnie wobec: Indii i Pakistanu. Tematyka badań dr A. Kuszewskiej jest niewątpliwie ważna, zaś w Polsce nadal nie poświęca się wystarczająco wiele uwagi sytuacji w regionie Azji Południowej. Prowadzone przez habilitantkę badania należy zaliczyć do politologicznych.

Przechodząc do oceny podstaw teoretycznych i zastosowanych metod badawczych (jak bada?), w przesłanych z dokumentacją artykułach i monografiach wynika, że Autorka wykorzystuje w badaniach literaturę, głównie angielskojęzyczną oraz korzysta z dokumentów. Analizy są zatem dobrze udokumentowane, w tym część badań jest oparta na materiałach empirycznych. Habilitantka w swoich badaniach stosuje głównie podejście historyczne w mniejszym stopniu problemowo-analityczne. Trochę gorzej wygląda

warstwa koncepcyjna. Często brak jest sformułowanego problemu badawczego, czy celu poznawczego. Z dołączonych do dokumentacji publikacji wynika, że Habilitantka stosuje w swoich badaniach metody politologiczne takie jak: metoda czynnikowa czy analiza prognostyczna – metoda scenariuszy. Deklaruje też stosowanie analizy systemowej, chociaż nie mam przekonania czy właściwie ją rozumie i faktycznie stosuje (w których publikacjach?). W autoreferacie deklaruje też stosowanie teorii sekurytyzacji i desekurytyzacji, ale trudno mi to ocenić – brak w dokumentacji artykułów np. *Desekurytyzacja konfliktu o Kaszmir w latach 2003-2010*. Siatka pojęciowa stosowana przez Habilitantkę nie zawsze jest poprawna, wielokrotnie pojawiają się sformułowania publicystyczne. Reasumując ocenę jakości prowadzonych badań przez dr A. Kuszewską można ocenić na dostateczną.

Wreszcie **gdzie** Habilitantka prezentuje wyniki swoich badań? W dorobku naukowym dr Agnieszki Kuszewskiej są publikacje zarówno w języku polskim i języku angielskim. Artykuły publikowane były w ważnych periodykach krajowych takich jak: *Sprawy Międzynarodowe*, *Stosunki Międzynarodowe*, *Studia Politica Germanica* oraz w zagranicznych *Pakistan Vision*. Jeden artykuł złożony do druku do *Polteja*. Poza tym dominują publikacje w pracach zbiorowych. Na pozytywną ocenę zasługują też trzy monografie autorskie. Wyniki swoich badań dr Agnieszka prezentowała na licznych konferencjach i seminariach w Polsce i zagranicą. Również swoje liczne analizy i komentarze zamieszcza na portalu www.polska-azja.pl.

Osiągnięcie naukowe: *Zrozumieć Pakistan. Radykalizacja, terroryzm i inne wyzwania*, Wydawnictwo PWN, Warszawa 2015, s. 343, poddane zostało odrębnej ocenie. W recenzji osiągnięcia należy zwrócić uwagę na: wartość podjętego problemu badawczego, konstrukcję rozprawy, na jej treść i poziom merytoryczny, na zastosowane metody badawcze oraz na bazę źródłową.

Tematyka, którą zajmuje się dr Agnieszka Kuszewska, jest wartościowa w sensie poznawczym, aktualna oraz istotna. Pakistan jest postrzegany jako istotny element bezpieczeństwa w regionie Azji Południowej. Jest ważnym sojusznikiem USA, ale również Chin, zaś jego napięte stosunki z Indiami mogą mieć negatywne konsekwencje dla sytuacji bezpieczeństwa w całym regionie. Obserwowany dynamiczny proces militaryzacji w połączeniu z napięciami i konfliktami granicznymi może w przyszłości być źródłem zagrożeń militarnych. Jednocześnie sytuację komplikuje niestabilność wewnętrzna w Pakistanie, która w połączeniu z niestabilnym otoczeniem, może rzutować na przyszłość tego państwa. Widoczna w Pakistanie radykalizacja, o której w swojej monografii pisze dr A. Kuszewska, rodzi również kolejne pytanie, a mianowicie jaki będzie stosunek Pakistanu do Państwa Islamskiego, w jaki sposób te relacje będą kształtowały sytuację bezpieczeństwa w regionie? Faktycznie monografia: *Zrozumieć Pakistan...* przybliży czytelnikowi sytuację wewnętrzną i zewnętrzną Pakistanu, choć tą drugą dość ogólnikowo. Jak pisze Habilitantka w autoreferacie „*Założeniem monografii nie jest chronologiczne odtwarzanie historii państwa, lecz pogłębiona analiza uwarunkowań polityczno-społecznych i tego w jaki sposób się one kształtowały*” (s. 4). Choć należałoby to doprecyzować - uwarunkowań polityczno-społecznych czego? Czytelnik może się oczywiście domyślać, że chodzi o uwarunkowania współczesnej sytuacji w Pakistanie. **Kolejne pytanie czemu miałyby służyć ta pogłębiona analiza? Dlaczego warto zrozumieć Pakistan?** – tak tytułuje swoje wprowadzenie do monografii Habilitantka, ale nie udziela na nie w mojej opinii odpowiedzi.

Kolejnym elementem oceny jest konstrukcja rozprawy. W strukturze prac naukowych powinna być zawarta wizja konceptualizacji i porządkowania podjętego problemu badawczego. Problemem badawczym jest radykalizacja, terroryzm oraz inne wyzwania w Pakistanie. Słowem kluczem jest Pakistan, co ma swoje odzwierciedlenie w tytułach rozdziałów. Monografia została podzielona na cztery rozdziały. Rozdział I jest

historycznym wprowadzeniem. W rozdziale II Habilitantka koncentruje się na głównych współczesnych zagrożeniach w Pakistanie, w rozdziale III omówiony został podział administracyjny Pakistanu, zaś rozdział IV odnosi się do polityki zagranicznej tego państwa. Taka struktura, w mojej ocenie, nie do końca odpowiada sugerowanemu w tytule problemowi badawczemu. Jednocześnie moje zastrzeżenie budzi nazewnictwo podrozdziałów, które jest często bardzo publicystyczne, jak chociażby podrozdział 1.5, 1.6, 2.1, 4.4. Również niewłaściwe jest stosowanie w tytułach rozdziałów i podrozdziałów zdań pytających: 1.1, 2.1, 2.3.2. Występuje również widoczny brak proporcji między poszczególnymi rozdziałami, z których najbardziej rozbudowany jest rozdział II – 132 strony, zaś bardzo skromny rozdział IV – 44 strony. Ta asymetria nie jest zrozumiała.

Oceniana monografia zapewne przybliży czytelnikowi sytuację wewnętrzną w Pakistanie, również w pewnym stopniu ukáže dylematy międzynarodowe przed jakimi stoi to państwo. Jest to jednak opracowanie bardziej o charakterze publicystycznym niż naukowym. Ma również walory dydaktyczne. Przy ocenie należy sobie postawić pytanie, **co w monografii wskazywanej jako osiągnięcie naukowe jest autorskim ujęciem?** Mam duże problemy aby to precyzyjnie ustalić. Brak jest tu starannie określonych założeń badawczych. Co prawda Habilitantka we wstępie pisze (s. 11), że *„brakuje publikacji, która szczegółowo omawiałaby wewnętrzne podziały w Pakistanie w odniesieniu do poszczególnych prowincji, uwzględniając przy tym problemy polityczne, gospodarcze i społeczne, a także zagrożenia dla bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego”*. Po czym konkluduje, że *„celem monografii jest zapelnienie tej luki”*. Jednak nie tłumaczy jakim celem naukowym ma służyć ten opis. Nie zostały we wstępie sformułowane pytania badawcze, brak jest hipotezy czy hipotez, które Autorka podda weryfikacji. Hipotezę, dopisaną chyba *post factum*, znajdujemy w autoreferacie (s. 5). Jej sformułowanie również nie jest czytelne. *„Moja hipoteza badawcza zakłada pojmowanie bezpieczeństwa w sposób wielosektorowy, gdzie w*

ramach warsztatu analitycznego należy ująć także czynniki społeczno-kulturowe, zaś badania nad regionem stanowią podstawowy element debaty na temat wyzwań dla międzynarodowego bezpieczeństwa”. W stwierdzeniu, że bezpieczeństwo ma charakter wielowymiarowy nie ma nic odkrywczego. Ponadto jak dr Agnieszka Kuszewska odnosi tę wielowymiarowość bezpieczeństwa do badań sytuacji w Pakistanie, nie wiadomo. Co zatem w trakcie badań zostało poddane weryfikacji? W autoreferacie Habilitantka wskazuje na metody badawcze wykorzystane w pracy. Na s. 5 pisze, że *jedną z głównych metod badawczych jest analiza wzajemnych interakcji między środowiskiem zewnętrznym (regionalnym, ponadregionalnym) a sytuacją w Pakistanie i odwrotnie*. Można wnioskować, że w pracy będzie miała zastosowanie metoda poziomów analizy. Nie jestem jednak przekonana na ile uświadomiona, bowiem nie do końca jest ona odzwierciedlona w przyjętej strukturze. Co może nieco dziwić gdyż Habilitantka sama uczestniczyła i w konferencji, i w publikacji pt.: *Poziomy analizy w stosunkach międzynarodowych*, E. Halizak, M. Pietraś (red.), Warszawa 2013, gdzie analizowano zagadnienie poziomów analizy, jako narzędzia analitycznego i konstruktów metodologicznego zarówno w odniesieniu do analizy regionalnej (np. J. Zajęzkowski, *Poziomy analizy regionalnej w stosunkach międzynarodowych*, (w:) *Poziomy analizy w stosunkach międzynarodowych*, E. Halizak, M. Pietraś (red.), Warszawa 2013) i w odniesieniu do państwowego poziomu analizy (np. T. Łoś-Nowak, *Państwowy poziom analizy w stosunkach międzynarodowych*, (w:) *Poziomy analizy w stosunkach międzynarodowych*, E. Halizak, M. Pietraś (red.), Warszawa 2013). Habilitantka w autoreferacie (s.5) wspomina też o korzystaniu z teorii regionalnych kompleksów bezpieczeństwa, której faktycznie nie odnajduję ani w strukturze, ani w analizie. W bibliografii monografii brak jest też cytowanej w autoreferacie pozycji B. Buzan, O. Wæver, *Regions and Powers. The Structure of International Security*, Cambridge 2003. Co może świadczyć, że teoria regionalnych kompleksów bezpieczeństwa również została

dopisana *post factum*. Nie zgadzam się również z proponowanym przez Autorkę podziałem na „twarde” i „miękkie” zagrożenia bezpieczeństwa (autoreferat s. 5). Wyróżnia się raczej tradycyjne i nietradycyjne zagrożenia. Monografia jest w większości poświęcona nietradycyjnym zagrożeniom bezpieczeństwa, co odczytuję jako jej duży plus. W dużej mierze dotyka problemów bezpieczeństwa kulturowego czy bezpieczeństwa jednostki ludzkiej. W monografii omówiono kulturowe, w tym językowe, i religijne czynniki budowania państwa. Zwrócono uwagę na istniejące podziały społeczne. Dotknięto problemu emancypacji i prześladowań grup mniejszościowych: etnicznych i religijnych. Jak już wspomniałam, w rozdziale II Habilitantka głównie koncentruje się na zagrożeniach bezpieczeństwa Pakistanu, ale panuje tu pewien chaos. Tytuł podrozdziału 2.1 sugeruje, że będzie dotyczył analizy systemu politycznego, ale jest to w dużej mierze opowieść o różnych wydarzeniach i postaciach tworzących system, niemniej jednak opowiedziany z dużą erudycją. Zwrócono też uwagę na pozycję armii w państwie i jej wpływ na politykę Pakistanu, zarówno w wymiarze wewnętrznym i zewnętrznym. Jak chociażby proces tworzenia *milbus* (s. 96), połączenia biznesu i wojskowości, zjawiska dość groźnego, jak zauważa Autorka, który prowadzi do tego, że armia jest ukierunkowana na osiągnięcie profitów, co w dużej mierze pozostaje poza kontrolą państwa. Zwraca też uwagę na Inter-Services Intelligence (ISI), agencję wywiadowczą - instytucję, która jest państwem w państwie i której działania nie są jednoznaczne. Zwraca też uwagę, że ważnym problemem w Pakistanie jest brak poddania armii i wywiadu kontroli cywilnej. W mojej ocenie nie do końca została zachowana rozdzielność treści między rozdz. III i II. W monografii nieczytelne są zamieszczone dane statystyczne dotyczące różnorodności religijnej i etnicznej Pakistanu (s. 119, 120). Czy partnerstwo strategiczne między Chinami a Pakistanem polega na zakupie broni, jak sugeruje Autorka na s. 270?

Reasumując po przeczytaniu monografii nie do końca jest czytelne, jak omawiane zagrożenia będą wpływały na bezpieczeństwo Pakistanu? Brak jest jednoznacznej

odpowiedzi na zasadnicze pytanie jak sytuacja w Pakistanie wpływa na sytuację bezpieczeństwa w regionie? Może Habilitantka powinna w swojej analizie wykorzystać kategorię państwa upadłego?

Generalnie monografia została napisana językiem czytelnym i zrozumiałym. Autorkę cechuje duża erudycja, na co wpływ ma możliwość odbywania badań w samym Pakistanie, przeprowadzanie wywiadów i stosowanie techniki obserwacji. W książce zamieszczono mapy, tabele, wykresy i zdjęcia.

Kolejnym ważnym elementem brany pod uwagę przy ocenie jest **metodologia** - warsztat badawczy. Zastosowane metody badawcze, będąc zobiektywizowanymi procedurami, mają z założenia zapewniać wysoką jakość i wiarygodność uzyskanych wyników badań. Ocena warstwy metodologicznej opiniowanej monografii nie jest jednoznaczna. Trudno wskazać jednoznacznie podstawy teoretyczne zastosowane przez Autorkę. Natomiast z politologicznych metod została zastosowana analiza geopolityczna oraz analiza czynnikowa a także metoda scenariuszy, widoczna w zakończeniu monografii. Nie do końca jest jasna analiza historyczna jako metoda badań politologicznych. Do zastosowanych technik badawczych zaliczyć należy analizę danych statystycznych, analizę stanu literatury, obserwację bezpośrednią, wywiady.

Baza źródłowa monografii wydaje się być reprezentatywna dla podjętego tematu. Dominują źródła w języku angielskim oraz monografie. W mniejszym stopniu artykuły w czasopismach oraz materiały ze stron internetowych. Brakuje w bibliografii źródeł dotyczących wiedzy teoretycznej np. z zakresu bezpieczeństwa.

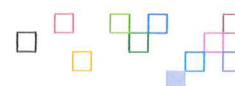
Podsumowując tę część oceny stwierdzam, że dorobek **nie jest w pełni wystarczający**. Nie wnosi on też znacznego wkładu w rozwój dyscypliny nauk o polityce.

Ocena pozostałej aktywności naukowo-badawczej oraz dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej Habilitantki

Podstawą oceny dokonanej w tej części recenzji są przede wszystkim kryteria wymienione w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz. U. nr 196, poz. 1165). W rozporządzeniu jest wymienionych 9 kryteriów w zakresie osiągnięć naukowo-badawczych oraz 14 w zakresie dorobku dydaktycznego, popularyzatorskiego i współpracy międzynarodowej. Jednym z kryteriów jest **kierowanie** międzynarodowymi lub krajowymi **projektami badawczymi** lub **udział** w takich projektach. Habilitantka uczestniczyła w dwóch projektach badawczych realizowanych: pierwszy w latach 2010-2011, gdzie pełniła rolę głównego wykonawcy; drugi realizowany od 2013 roku, planowany czas zakończenia 2016 r. W projekcie tym również Habilitantka pełni rolę głównego wykonawcy. Należy pozytywnie ocenić udział i aktywność dr A. Kuszewskiej w **konferencjach międzynarodowych i krajowych**, na których wygłosiła 28 referatów. Tematy wystąpień wiązały się w dużej mierze z tematem głównego osiągnięcia naukowego oraz zainteresowań badawczych Habilitantki. Wielokrotnie prezentowała swoje wyniki badań w języku angielskim. Dr Agnieszka Kuszewska podejmuje również współpracę międzynarodową. Jest autorką 29 ekspertyz autorskich publikowanych na portalu www.polska-azja.pl, tym samym przyczynia się do popularyzowania wiedzy.

Prowadzi zajęcia dydaktyczne w języku polskim i w języku angielskim. Była opiekunem roku i koordynatorem praktyk studenckich. Za swoją aktywność dydaktyczną Habilitantka została w 2010 r. wyróżniona Nagrodą Rektora Szkoły Wyższej Psychologii Społecznej.

Habilitantka wykazała też swoje członkostwo w organizacjach naukowych i kulturalnych krajowych i zagranicznych: Polskiego Towarzystwa Studiów Międzynarodowych, European Association for South Asian Studies, Pakistańsko-Polskiej Organizacji Wymiany Kulturalnej. Od 2011 r. jest również ekspertem ds. Azji Południowej w *think tank* Centrum Studiów Polska-Azja oraz szkoleniowcem i analitykiem Instytutu Bezpieczeństwa. Koordynowała również międzynarodowe seminaria, wykłady czy spotkania. Angażuje się też, co zostało już wcześniej wspomniane w działalności popularyzatorską.

Jest inicjatorką współpracy SWPS z Jadavpur University Kolkatta oraz podpisania współpracy dydaktyczno-naukowej między Uniwersytetem SWPS a Uniwersytetem Pendzabskim w Lahaur, oraz Uniwersytetem Quaid-e-Azam w Islamabadzie.

Była recenzentką artykułów naukowych w językach: polskim i angielskim, oraz recenzentką rozprawy doktorskiej.

W tym miejscu chciałbym również zwrócić uwagę na przygotowaną do oceny dokumentację. Po pierwsze nie jest jasne jakim kryterium kierowała się Habilitantka przy doborze przesłanych z dokumentacją artykułów, które stały się podstawą oceny jej dorobku. Po drugie przygotowany wykaz opublikowanych prac naukowych oraz informacja o osiągnięciach dydaktycznych, współpracy naukowej i popularyzacji nauki jest bardzo niestaranny. Publikacje opublikowane pomieszczone z tymi, które są złożone do druku. Ten brak czytelności zaciemnia obraz dorobku.

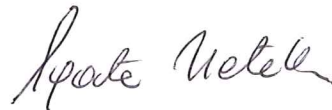
Podsumowując tę część oceny aktywności naukowo-badawczej, dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej dr Agnieszki Kuszewskiej, należy ocenić ją pozytywnie. Tym samym w mojej opinii **spełnia ona kryteria ministerialne**, zawarte w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r., stawiane osobom ubiegającym się o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Konkluzja

Po zapoznaniu się z dorobkiem naukowo-badawczym dr Agnieszki Kuszewskiej, w tym z monografią wskazaną jako osiągnięcie naukowe stanowiące podstawę ubiegania się o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego oraz pozostałym dorobkiem dydaktycznym i popularyzatorskim oraz w zakresie współpracy międzynarodowej, z przykrością stwierdzam, że zaprezentowany dorobek nie stanowi znaczącego jakościowego wkładu Habilitantki w rozwój nauk o polityce, mając charakter przede wszystkim popularnonaukowy. Pomimo że dr Agnieszka Kuszewska posiada znaczące osiągnięcia dydaktyczne, organizacyjne, popularyzatorskie i w zakresie współpracy międzynarodowej nie spełnia Ona łącznych warunków określonych w ustawie.

W związku z powyższym opowiadam się **przeciw** nadaniu doktor Agnieszce Kuszewskiej stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauk o polityce.

Lublin, 29 grudnia 2015 r.

